

Õiguskantsler

Ats Kübarsepp
Politsei- ja Piirivalveameti
Põhja prefektuur
ppa@politsei.ee

Teie nr

Meie 19.04.2024 nr 7-7/240083/2402353

Terviseminister Riina Sikkut
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Juhatuse esimees Arkadi Popov
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
keskhaigla@keskhaigla.ee

Kontrollkäik Põhja prefektuuri Tallinna kainestusmajja

Lugupeetud proua minister, härra prefekt, härra juhatuse esimees

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 15.12.2023 hilisõhtul ette teatamata Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri Tallinna kainestusmajja (edaspidi: kainestusmajja). Nõunikud tutvusid kainestusmajja ruumide ja dokumentidega ning vestlesid töötajatega.

Inimeste kainestusmajja toimetamine on nõuetekohaselt protokollitud. Protokollidesse on korralikult kirja pandud teave selle kohta, kas inimese suhtes on rakendatud vahetut sundi ning millist vahendit ning kui pikalt on kasutatud. Kainestusmajja toodud inimese vaatab läbi AS Lääne-Tallinna Keskhaigla tervishoiutöötaja ning osutab talle vajaduse korral meditsiiniabi. See on oluline ja vajalik joores inimese tervise kaitseks. Ka Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) selgituste järgi on oluline, et joores seisundis kinnipeetu viidaks kiiresti meditsiiniõe vastuvõtule (vt CPT 2021. aasta [raport Soome kohta](#), p 20). Väärib kiitust, et kainestusmajja on varutud puhtaid riideid, mida inimestele vajadusel kasutada antakse.

Muret teeb ohjeldusmeetmete õigusvastane kasutamine ning vaimse tervise probleemidega inimeste kinnipidamine. Probleeme on ka sellega, et kambritesse paigutatud inimestele ei anta madratseid, kambrites pole joogitopse ning meditsiiniiosakonnas on kasutusel vananenud seadmed.

Vaimse tervise probleemidega inimeste kinnipidamine

Kainestusmajja ametnikega peetud vestlustest võib järeldada, et enesevigastamisele kalduvaid inimesi on paigutatud kainestuskambrisse ka alasti ning neile pole antud madratsit.

See ei ole sobiv abinõu inimese enesekahjustamise vältimiseks. Pealegi ei ole ennast kahjustava suitsiidse inimese koht kainestusmajjas.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Enesele ohtliku inimese kainestuskambrisse paigutamise kohta peab otsuse tegema kainestusmaja tervishoiutöötaja. Põhjalik ja korrektne esmane tervisekontroll on äärmiselt oluline nii inimese enda kui ka personali seisukohast. Nii saab muu hulgas kindlaks teha, kas inimesel võib olla vaimse tervise probleeme ning kalduvust enesekahjustamisele (vt CPT 2022. aasta [raport Rumeenia kohta](#), p 20).

Kainestusmaja toodud inimest kontrollib kõigepealt öde, kes otsustab, kas inimese võib paigutada kainestuskambrisse või mitte. Kui tervishoiutöötaja leiab, et inimeselt peab enne kainestuskambrisse paigutamist tema turvalisuse huvides riided ära võtma, peab talle viivitamata andma asemele ohutu riietuse. Lisaks tuleb inimesele väljastada rebenemiskindel madrats.

Kui selgub, et inimesel on raske vaimse tervise häire või ta on suitsiidne, tuleb ta esimesel võimalusel toimetada haigla psühhiaatriaosakonda, esmalt tuleks talle aga pakkuda asjakohast abi kainestusmajas (vt CPT 2009. aasta [raport Ühendkuningriigi kohta](#), p 148).

Madratsite väljastamine ja temperatuur kambrites

Kontrollkäigu tarbeks kogutud info annab alust arvata, et kõrge küttehinnaga perioodil võidi vähendada kambrite kütmist, mistõttu oli õhutemperatuur neis ruumides ajuti tavapärasest madalam. Lisaks tuvastasid nõunikud kontrollkäigul, et mitmes kambris lamasid inimesed põrandal, sest madratseid neile ei antud. Selgus, et madratsit ei anta agressiivsetele inimestele, sest nad võivad selle ära lõhkuda, ning ennastkahjustava käitumisega inimestele, sest nad võivad madratsi ümbrise eemaldada, selle sisse pugeda ning endale nii viga teha.

Kainestusmaja kambrites peab olema keskkond, mis on inimesele ohutu ja ei kahjusta tema tervist. Kambrid peavad olema ka korralikult köetud (vt CPT 2010. aasta [raport Gruusia kohta](#), p 40). Kambrisse toimetatud inimesele tuleb anda madrats ning neile, kes jäävad kainestusmajja ööseks, tuleb anda ka puhas tekk. Kui kainestusmajas kasutatavad madratsid ei sobi ennastkahjustava käitumisega või agressiivsetele inimestele, tuleb võtta kasutusele rebenemiskindlad madratsid, mida joobes inimene ei saaks lõhkuda ning millega ei saaks end ka vigastada (vt CPT 2021. aasta [raport Hispaania kohta](#), p 37; 2022. aasta [raport Saksamaa kohta](#), p 24 ning 2023. aasta [raport Itaalia kohta](#), p 34).

Joogitopsid kambrites

Kontrollkäigul selgus, et kainestusmaja kambrites ei ole joogitopse. Kainestusmaja ametnikud ei osanud ka selgitada, miks ei saa kainestusmajja toodud inimesele ühekordselt kasutatavat topsti anda.

Selleks et kinnipeetu saaks kainestuskambris joogivett paremini kätte, tuleks talle anda kambriisse kaasa puhas joogitops.

Ohjeldusmeetmete kasutamine meditsiiniiosakonnas

Politsei võib kasutada sidumisvahendeid vaid [korrakaitseaduses](#) (KorS) sätestatud alustel ja korras kuni ühe tunni vältel. Sidumisvahendi kasutamist tuleb nõuetekohaselt protokollida. Näiteks lubab seadus politseil kasutada sidumisvahendit, kui on alust arvata, et inimene võib ennast vigastada või tappa (KorS § 79 lg 1 p 3).

Selgus, et politseiametnike kaasabil seotakse joores inimene kainestusmaja meditsiinosakonnas sageli voodi külge riidest rihmadega, et oleks võimalik talle meditsiiniabi osutada. Näiteks 28.11.2023 seoti meditsiinosakonnas voodi külge patsient, kes oli kontaktne, kuid meditsiinitöötaja hinnangul ebaadekvaatne ja rahutu.

Inimese ohjeldamine kainestusmajas tervishoiuteenuse osutamise eesmärgil ei ole lubatud. Olen seda rõhutanud ka 2018. aastal Tallinna kainestusmajja tehtud kontrollkäigu [kokkuvõttes](#). Tervishoiuteenuse osutamise ajal võib inimese liikumisvabadust piirata vaid [psühhiaatrilise abi seaduse](#) (PsAS) alusel tahtest olenematu psühhiaatrilise abi osutamisel, [karistusseadustiku](#) ja PsAS-i sätete alusel psühhiaatrilise sundravi kohaldamisel ning [nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse](#) alusel teatud juhtudel nakkushaigete tahtest olenematu ravi osutamisel.

Õiguslik selgusetus juhtudel, kus patsienti tuleb arstiabi andmise ajal ohjeldada, on suur probleem. Põhjus on selles, et puuduvad selged ja patsientide põhiõigusi kaitsvad normid, mis määraks kindlaks, kes ja millal võib vastu võtta otsuse ohjeldusmeetmete kasutamise kohta ja kuidas on tagatud ohjeldatu seisundi jälgimine ja dokumenteerimine. Puuduvad ka meetmed võimalike kuritarvituste vastu. Sellele olukorrale juhtisin tähelepanu 2023. aastal Sotsiaalministeeriumile saadetud [märgukirjas](#).

Olukorra lahendamise eest vastutab Sotsiaalministeerium. Sestap palun ministeeriumil valmistada võimalikult kiiresti ette vajalikud õigusnormid, järgides märgukirjas antud soovitusi.

Meditsiinosakonna seadmed

Vestlusest kainestusmaja töötajatega selgus, et mitu meditsiinosakonna vererõhumõõtjat on vananenud ning seetõttu ei ole võimalik kainestusmajja toodud inimestele teha esmast tervisekontrolli kiiresti ja täpselt. Kuna seadmed on vanad, ei ole nende mõõtmistulemused usaldusväärsed.

Talvel võib ette tulla juhtumeid, kus kainestusmajja tuuakse alajahtumise tunnustega inimesi, kellele tuleb otsekohe osutada meditsiiniabi. Meditsiinosakonnas puudub aga vedelike soojenduskapp, mida saaks kasutada alajahtunud patsientide raviks vajalike vedelike soojendamiseks.

Palun Lääne-Tallinna Keskhaiglal asendada Tallinna kainestusmaja aegunud meditsiiniseadmed uutelega ning hankida alajahtunud patsientide abistamiseks vajalik vedelike soojenduskapp.

Ootan Teilt tagasisidet hiljemalt 27. maiks.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise